

AHMED-İ DÂÎ'NİN CEVÂHİRÜ'L-MAÂNÎ ADLI ESERİNİN YENİ BİR YAZMASI ÜZERİNE

Kâzım KÖKTEKİN*

On A New A Manuscript of Ahmed-i Dai's Cevahirü'l-Maani

The aim of this study is to introduce and indicate the language characteristics of Ahmed-i Dai's Cevahirü'l-Maani unknown manuscript, and also to try to point out the importance of its language.

Keywords : Ahmed-i Dai, Cevahirü'l-Maani, manuscript, library, language characteristics

Yurt içinde, şahsî kitaplıklardaki el yazması Türkçe eserlerin varlığı bilirse de, kimin kitaplığında hangi eser/eserlerin olduğu kesin olarak ne yazık ki bilinmemektedir. Aslında bu kişilerin yapacakları bir fedakârlıkla, kendilerine en yakın büyük, merkezi kütüphaneye yazmaların kendini ya da en azından bu yazmaların mikrofilmünü veya fotoğrafını kazandırmaları bilime büyük katkı sağlayacağı gibi, araştırmacılara da aynı oranda kolaylık sağlayacaktır.

Bünyesinde el yazması eserler bulunduran kütüphanelerden biri Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'dir. Kendisini minnet ve rahmetle andığımız değerli insan M. Seyfettin Özege (1901-1981), basma, yazma ve süreli yayınlardan oluşan yaklaşık 55.000 ciltlik kütüphanesini 1961 yılında Atatürk Üniversitesi'ne bağışlamıştır. Üniversite Kütüphanesi'nde büyük çoğunluğu onun bağışladığı kitaplardan oluşan bölüme de M. Seyfettin Özege'nin adı verilmiştir. Bu bölüm, özellikle Arap harfli Türkçe basma kitaplar açısından son derece zengindir. Ayrıca, bu bölümde Seyfettin Özege ve Muhtar Karahanoğlu'nun bağışladığı, Ağâh Sırrı Levend ve muhtelif kişilerden satın alınmış 1500 el yazması eser de bulunmaktadır.

Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Bölümü'nde yaptığım bir araştırma sırasında ASL 237 numarada kayıtlı, Türkçe bir el yazması dikkatimi çekti. Yazmanın adı "Hâzâ Kitâbu Cevâhirü'l-Ma'ânî ve Nâm-ı Di-

---

* Yard. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi

ger...” biçimindeydi. Yani bu yazma Agâh Sırrı Levend'ten alınmış, Ahmed-i Dâî'nin Cevâhirü'l-Maânî'sinin yazmasıydı.

XIII.-XV. yüzyıllarda gelişme gösteren Eski Anadolu Türkçesi, Türkiye Türkçesi'nin en önemli tarihî dönemlerinden biridir. Bu dönemde pek çok müellif yaşamış ve bu müellifler dönemin Türkçesi ile çok sayıda eser yazmış, Arapça ve Farsça'dan pek çok eseri tercüme etmişlerdir. Eski Anadolu Türkçesi dönemi müelliflerinden biri de Ahmed-i Dâî'dir. Ahmed-i Dâî, döneme bir kısmı telif ve bir kısmı da tercüme olmak üzere sayısı 15'e varan eser kazandırmıştır. XIV. yüzyılın ikinci yarısıyla XV. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Dâî'nin hayatı ve eserleriyle ilgili yayınların sayısı son zamanlarda büyük bir artış göstermiştir. Ancak, yapılan çalışmaların sayısı istenilen seviyede değildir. Çünkü, Prof. Dr. Mustafa Özkan'ın da dediği gibi “onun eserlerinin her biri Eski Anadolu Türkçesi için birer dil anıtı ve hazinesi durumundadır.”¹ Ahmed-i Dâî'nin hayatı ve eserleri ile ilgili olarak İsmail Hikmet Ertaylan'ın² hazırladığı eserin yanında pek çok makale de yazılmıştır. Onun eserlerinin bir kısmının üzerinde doktora çalışmalarının yapılmaya başlanması, onun ve devrinin dilinin aydınlatılması açısından sevindiricidir. Ahmed-i Dâî'nin Farsça Divan'ı üzerinde Tulga Ocak,³ Türkçe Divan'ı üzerinde Mehmet Özmen,⁴ Miftahü'l-Cenne'si üzerinde Gürer Gülsevin,⁵ Tıbb-ı Nebevî'si üzerinde ise Önder Çağırın'ın⁶ doktora tezi yaptığı bilinmektedir. Gönül Alpay Tekin, Ahmed-i Dâî'nin önemli eserlerinden biri olan Çeng-nâme'yi yayınlamıştır.⁷

Türkiye Türkçesi'nin bu tarihî döneminin aydınlatılması için Ahmed-i Dâî'nin eserlerinin yanında, dönemin Türkçesiyle yazılan diğer eserler de ele alınıp, imlâ, fonoloji, yapı ve cümle açısından incelenmelidir.

Bugün değişik kişi ve kütüphanelerde hâlâ el değmemiş, el yazması eserler araştırmacılarını beklemektedir. Belki bu eserler arasında Ahmed-i Dâî'ye ait

-
- 1 Prof. Dr. Mustafa Özkan, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul, 1995, s. 204.
  - 2 İsmail Hikmet Ertaylan, *Türk Edebiyatı Örnekleri VII, Ahmed-i Dâî Hayatı ve Eserleri*, İstanbul, 1954.
  - 3 Tulga Ocak, *Ahvâl ve Âsâs ve Tahlîl Eş'âr-ı Divân-ı Fârisî-yi Ahmed-i Dâî*, Dânişgâh-ı Tahran 1352
  - 4 Mehmet Özmen, *Ahmed-i Dâî Divânı* (doktora tezi) Konya, 1984
  - 5 Gürer Gülsevin, *Ahmed-i Dâî, Miftahü'l-Cenne* (Metin-Dil Özellikleri-Söz Dizini), (doktora tezi) 2 cilt, Malatya, 1989.
  - 6 Önder Çağırın, *Ahmed-i Dâî, Tıbb-ı Nebevî* (Dil Özellikleri-Metin-Söz Dizini), (doktora tezi), Malatya, 1992.
  - 7 Gönül Alpay Tekin, *Ahmed-i Dâî, Çeng-nâme. İnceleme-Tenkitli Metin*, Harvard 1992; *Ahmed-i Dâî and His Çang-nâme* (An Old Ottoman Mesnevi) Cambridge 1975.

olabileceği söylenen Esrârname ve Mansurnâme de vardır.⁸ A. Dâî'nin sonradan ortaya çıkarılmış eserlerinden biri, Cevâhirü'l-Maânî'dir.

Cevâhirü'l-Maânî adı ilk defa Yrd. Doç. Dr. Zeki Kaymaz'ın doçentlik için yaptığı çalışmasında dikkatimi çekmişti.⁹ Kaymaz üzerinde çalışma yaptığı yazmayı emekli öğretmen M. Ali Cengiz'den temin ettiğini, çalışmanın Ön Söz'ünde belirtmektedir. Kaymaz, Ahmed-i Dâî'nin diğer eserleriyle yaptığı karşılaştırma ve elde ettiği delillerle Cevâhirü'l-Maânî'nin Ahmed-i Dâî'ye ait olduğunu ispatlamıştır.¹⁰ Kaymaz, yukarıda değindiğimiz ve olmasını teklif ve temenni ettiğimiz hususların eksikliğinden dolayı Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Bölümü'ndeki ASL 237 numaralı Cevâhirü'l-Maânî yazmasından haberdar olamamıştır. Eğer bu yazmadan haberdar olmuş olsaydı, belki karşılaştırmalı bir çalışmayla, Cevâhirü'l-Maânî'nin metnini daha da sağlıklı bir şekilde bilim âlemine kazandırmış olacaktı. Kaldı ki, Kaymaz'ın üzerinde çalışma yaptığı yazmanın istinsah tarihi ile ASL 237'deki yazmanın istinsah tarihi arasında önemsenmesi gereken 242 yıllık bir süre vardır.

ASL 237 numaralı Cevâhirü'l-Maânî yazmasının tavsifi şu şekildedir:

Adı: Cevâhirü'l-Maânî

İstinsah tarihi: H. 954/M. 1547

Müstensihî: ?

Yaprak sayısı: 140

Satır sayısı: 15

Boyutları: 215x155, 175x110 mm

Yazı: Harekeli nesih; bölüm başlıkları, ayet ve hadisler ve bazı Arapça ifadeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Son derece okunaklı bir yazıdır.

Yazmanın sadece 8^bden 9^a'ya geçişte, tahminen bir ya da iki yaprağının eksik olduğu, geri kalan kısmında herhangi bir eksikliğinin olmadığı görülmektedir. Yazmanın herhangi bir yerinde okunamayan ya da silik olan bir kısım da yoktur. Eser mensur bir eser olmasına rağmen manzum kısımları da ihtiva etmektedir.

ASL 237 numarada kayıtlı Cevâhirü'l-Maânî nüshası dil özellikleri için önemli olan bazı özellikler taşımaktadır. Bunlardan biri eserin yazılış tarihi ile istinsah tarihi arasında bulunan zaman farkının çok fazla olmamasıdır. Eserde Cevâhirü'l-Maânî'nin yazılış tarihinin H. 809/M. 1406 olduğu verilmiştir. Değerlendirme yaptığımız yazma nüshanın istinsah tarihi H. 954/M. 1547'dir.

8 Özkan, age. s. 210

9 Yrd. Doç. Dr. Zeki Kaymaz, *Ahmed-i Dâî, Cevâhirü'l-Maânî (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Malatya. 1997 (Yayınlanmamış doçentlik çalışması).

age. s. 10

Eserin yazılışı ile sözkonusu nüshanın kopya edilişi arasında yaklaşık 145 yıl vardır. Eserin yazılışı ve kopya ediliş tarihleri Eski Anadolu Türkçesi döneminin içinde sayabileceğimiz tarihler olması, eserin dil metni açısından önemini artırmaktadır.

Yazma nüshanın diğer bir özelliği harekeli olmasıdır. Dil metni olarak harekeli nüshalar harekesiz nüshalara göre daha değerlidir. Bu yazma nüshanın da baştan sona harekeli olması nüshanın dil metni olma değeri artırmaktadır.

Dil bakımından yazmaları değerli kılan bir diğer husus da yazmanın istinsah edildiği dönemin dil özelliklerini yansıtmasıdır. Bu açıdan bakıldığında, tanıtmaya çalıştığımız yazma nüsha tamamen Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini yansıtmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi'nin bazı karakteristik ekleri ve bu dönemde kullanılan kelimeler hakkında bilgi vereceğini düşündüğümüz örnekleri, geçtiği varak ve satır numaralarıyla birlikte aşağıda dikkatlere sunuyoruz:

bildüginleyin 5a/9	yavuzurağı 22a/4
kaçıcağ 5a/12	ayruğa 22a/1
mukarrerdür 7a/7	ölmezden öndin 22a/10
çağrışup 8a/1	viribidi 22a/13
bizüz 8a/9	diyidür 22b/2
varduğın 7b/1	ide deyüdür 22b/3
ardum 9b/9	kutardum 23b/2
çoğırak 9b/9	oğlancuğlarum 23b/1
bağa durur 9b/15	câzûyimisse 25a/18
geñez 10a/3	bayagılayın 25a/3
yavuz 12a/14	katırakdur 25b/4
geyesilerle 14b/9	olmagumuzdan 25b/5
yetesi 15b/12	ömegümüz 25b/5
yuğaru 16a/4	ğayusı 25b/13
viriserdür 17a/13	çökerdi 26a/9
ğısacık 17b/1	severin 27a/15
eyü 17b/13	yitdükçe 27b/11
yılduz 18a/2	eydiser 29a/15
ğurgurmağıla 19a/11	söykenenleri 31a/9
keygirdemezem 19b/10	baylığı 32a/2
sinle 19b/12	kelecileri 32a/13
çıkarpup 19b/12	köyündürücü 33a/12
esenleşem 20a/12	bellü bayık gümânsuz 33b/14

irakdağını ve yakındağını 33b/10	dükencek 69a/2
issinüñ 34b/10	emcege“meme” 69a/8
üyezçükler 37a/15	ikircinlü “tereddütlü” 69a/9
dileyü 40a/11	gülümsüdüñ 73a/12
oldukça 44b/15	dölensün “rahat bul-“ 74a/5
galabalığından 45b/10	indirinlidi 81a/11
evcügezin 46b/13	indürünlidi 81b/6
göre тұrur 50a/12	olısarlarıdı 81b/3
ögilmişdür 52a/12	korçaq 81b/5
yirdügüñ 53a/8	viribinildiler “gönderil-“ 82a/1-2
dirgire-dirgüre 54a/2	diyü dirlerdi 88b/15
değşirilür 55b/1	peygâmberduğuñ 88b/15
kiçi bayram 55b/3	şanısarlarıdı 91a/11
yaşşılalalar 56a/1	çalğu 92a/9
başarıcıdır 56b/9	şoloq 95a/8
ımızganda “uyu-, uyukla-“ 57a/3	burunduğı “burunduruk” 96a/14
yavu kılurın 58a/6	bilürin 113b/2
geçirüp dururın 59b/7	dükelüñüzi 115a/10
ururın 59b/10	eylediserin 117a/14
kimse’i 60a/5	şındusıyla 118a/7
nesnecük 63a/14	şınıqluğı 119a/10
tedbİrinsüz 64a/7	biregüden 125b/6
te’ĥİrinsüz 64a/8	yaşdaşdur 127
bellürek 67a/3	

Eserin adı 4^a’da “Bu kitâbuñ adını Cevâhirü’l-Ma’ânî virdüm” şeklinde, yazılış sebebi ise yine 4^a’da “‘İllet-i gâ’isi oldur kim çün mürîd ü şâdıq ve tâlîb-i ‘âşık şıdık u tâlî’ cihetiyle mütâla’â eyleye bellü bile kendüzin ki kimdür ve kıandan ve nereye geldi? Ve girü kıancaru gidecekdür? Yâĥûd bu ‘âleme n’içün geldi? Ve daĥı cânları ol nûrânî ‘âlemden bu tenler kıarañulığına görmekden fâ’ide nedür? Ve girü andan ayırmağdan ĥikmet nedür? Ve kıyâmet güninde girü kıoparmağda sır nedür? Tâ ki ĥayvânlar zümresinden kıurtılmış ola ve âdemiler mertebesine irişmiş ola” biçiminde ifade edilmiştir. Aynı sayfanın devamında, müellif, eserin beş bölüm üzerine kurulduğunu söyledikten sonra eserin yazılış tarihini “Bu maĥâlât fütûĥınuñ fetĥi muĥarrem evsaťında idi. Sene tis’a ve şemâne mie... “ (H. 809/M. 1406) olarak vermiştir.

Burada yazmanın ilk (1^b), 4^a ve son (139^b) sayılarının transkripsiyonunu ve fotokopisini vermeyi uygun buluyoruz.

[1^b] **Hâzâ Kitâbu Cevâhiri'l-Ma'ânî ve Nâm-ı Diger...**

Bismi'llâhi'r-raĥmâni'r-raĥîm

◊amd ol Allâha kim Raĥmân durur
Hem Raĥîm ü Mün'im ü Mennân durur

Yirde gökde hükûm anuñdur emr anuñ
Cân u tende lütf anuñdur kaĥr anuñ

Kendü zâtından dur[ur] aña vücûd
Pes aña lâyıķ dur[ur] ihşân u cûd

Yoķ durur aña müdebbir yâ vezîr
Ol durur sultân-ı ekber bî-naẓîr

Baķamaz gözler anuñ envârına
Ya kim irişür anuñ esrârına

Qaldı 'âciz cümle efhâm ü 'uķûl
Zâtınuñ künhine iy şâĥib-uşûl

Milk-i tedbîrinde hergîz kimsene
Bulmadı kaṭ'â ĥalel bulmaz yine

Toprağında âdemi dâna ider
İç yağından gözleri binâ ider

Hem tütünden künbed-i hazrâ kıılır
'İsâyı yelden düzûp bâlâ kıılır

Göklere dön diyeli gerdân durur
Ol semâ'uñ zevķıla ĥayrân durur

[4^a] (1) ... ve zeleden ve bünyâdın ĥaṭâdan ve ĥalelden şaķlaya âmin yâ seyyide'l-evveline ve âĥirîne. (2) Muĥammed resûlu'llâhu ķanûnınca bu maķşûd ĥuşûle mevşûl ola. Bize ve hem oķuyanlara (3) ve hem dinleyenlere nâfi' ve şâfi' ide. Göñüllerde maķbûl ola. Ve nazarlarda manzûr eyleye. Bu (4) kitâbuñ adını Cevâhirü'l-Ma'ânî virdüm. 'İllet-i ĥâyisi oldur kim çün mürîd ü (5) şâdıķ ve tâlib-i 'âşık şıdķ u tâli' cihetiyle mütâli'a eyleye. Bellü bile kendüz(6)üñi kimdür ve ķandan ve nereye geldi? Ve girü ķancarü

gidecekdür? Yâhûd bu 'âleme (7) neyiçün geldi? Ve dahı cânları ol nûrânî 'âlemden bu tenler karañulığına (8) görmekden fâyide nedür? Ve girü andan ayırmağdan hikmet nedür? Ve kıyâmet güninde (9) girü kıparmağda sır nedür? Tâ ki hayvânlar zümresinden kurtulmuş ola. Ve âdemiler mertebesine (10) irişmiş ola. Ve bu kitâb bünyâdın biş bâb üzerine vaz' itdüm. Bâbü'l-evvel (11) ma'rifet-i nefsedür. Bâbü's-şânî evvel vâcibdedür. Bâbü's-şâliş beyân-ı (12) fıtrat u ervâhdadır. Bâbü'r-râbi' beyân-ı hilkat-i insândadır. Bâbü'l- (13) hâmis beyân-ı mülûk u ümerâ ve vüzerâdur. Ve bu maķâlet fütûhınuñ fethi muharrem ev(14)sağında idi. Sene tis'a ve şemâne mie. Eânetü'llâhü te'âlâ itmâmihi ve'l-hamdü'llâhi 'alâ (15)in'âmihî. El-bâbü'l-evvelü fi ma'rifetü'n-nefs. Bilgil ki ðaķ te'âlâ âdemi yaratdı. Ve 'aql u temîz...

[139^b] ... (1) hâzır olgıl. Ve 'âķibetüñ emrinde hayırla fikr eylegil. Ve yavuz endişe kıılmağıl. (2) Ve hısmılarını hõşnüz eylegil. Ve hemişe içüñi ve taşuñı gıll u ğaşıyden ve kibr, (3) 'ucub ve hâsedden ve nifâğdan ve riyâdan arı eylegil. Ve dâyim şerî'at emrine (4) kâyim olgıl. Eş-şi'rü fi hatmü'l-kitâb:

Şabûr olgıl ki bulasın tarıķat
Şamûd olgıl ki bilesin haķıķat

Ṭoludur bu kitâb içi hidâyet
Eger 'aqluñ varısa tut naşıhat

Ve'l-hamdü li-veliyyihi   Ve's-şalâtü 'alâ nebiyyihi
Temmet bi-'avni'llâhi hüsni't-tevfıķ tahrıren fi evâhiri şehri ze'l-ķa'de sene erba'a
hamsin ve tis'a mie

954

Raħmetü'llâhi 'aleyhi li-men da'â
kâtibehü

Agâhî - 1111 - Levend

هَذَا كِتَابُ جَوَاهِرِ الْمَعَانِي وَتَابِعِي دِيكْر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدُ أَوْلَى اللَّهِ كَمْ حَمْدُ زُرِّ
 يَرُدُّ كَوْكَبٌ حَكْمًا كُنْ كُدْرًا مَرْنَكُ
 كَنْدُودًا تَنْدُرُ الْكَارِجُودُ
 يَفُودُ الْكَامِدِيُّ يَا وَزِيرُ
 يَا قُرْ كُوزِ لِرَأْنِكُ أَنْوَارِ بِنَهْ
 قَلْبُكَ عَاجِزٌ جِلَهْ أَفْهَامِ عَقُولِ
 مِلْكُ تَدِيرِنْدَهْ هَرِ كِزِ كَمَسْنَهْ
 طِبْرَ اَعْيُنِكُ أَدْمِي دَانَا اِيدِرُ
 مِمَّ تُوْتُنْدَن كُنْبَرِ حَضْرَا قَلْوَرُ
 كَوْلَهْ دُونِ دِيْلِي كُودَانْدِرُ
 هَمِّ رَحِيمٍ مِنْعِهِ وَمَا نَدِرُ
 جَانُوتِنْدَهْ لَطْفًا نَكْرُ قَهْرَانِكُ
 بَسْ اِلْاَ يَقْدِرُ اِحْسَانِ جُودُ
 اَوْلِدُرُ سُلْطَانِ الْكِبْرِي تَطْيِبُ
 يَا كَيْمِ اِبْرَشُورِ اَنْكُ اسْتَرَا بِنَهْ
 ذَاتِنِكَ كَنْهِنْدَهْ اِي صَاحِبِ اَوْصَالِ
 بُولْدُرُ قَطْعًا خَلَلِ بُولْمَزِ بِنَهْ
 اِسْحَ اِيغْنِنْدَن كُوزِ لِرِي بَيْنَا اِيدِرُ
 عَيْشِي يَلِدَن دُرْبِ بَا اِلَ قَلْوَرُ
 اَوْلِ سَمَاعِكُ دَوْ قَلَا خَيْرًا تَنْدُرُ
 اَوْلِ اَوْلُودُرُ

٤

وَمَلَدُنْ وَبَيَانِنِ خَطَادُنْ وَخَلَدُنْ صَقْلِيَّةَ يَأْسِدَاةَ وَلَيْنَ وَالْأَخْرَبِ
 مُحَمَّدَ رَسُولَ اللَّهِ قَوْمِنَجْهِهُ بِمَقْصُودِ خُصُولِهِ مَوْصُولَ وَلَا يَنْزُهُ وَهَرَّ أَوْ قَاتَلُو
 وَهَرَّ دَكَلِيْنَلَرِنِ نَافِعْ وَشَافِعْ أَيْدِ كُوكَلَرِدْ مَقْبُولِ أَوْلَا وَنَظَرِدْ مَنْظُورِ أَيْلِيَهْ بُو
 كَيْتَابِكْ دِي فِي جَوَاهِرِ الْمَعْيَانِي وَبِرْدُ مَرَعَاتِ غَائِبِي أَوْلَدِينِ كَيْمُ جُؤْنِ مَرِيدِ
 صَادِقِ وَطَالِ عَاشِقِ صِدْقِ وَتَالِي جِهْتِيْلَهْ مَطَالِعِهْ أَيْلِيَهْ بَلَدِ قَوْلِهْ كُدُو
 زَيْكِي كِيدُرْ وَقَدْنْ وَنَزِيرِ كَلْدِي وَكِرْ وَفَجْرُ وَكِدْ جَكْدُرْ يَاخُودْ بُو عَالَمَهْ
 بِجُؤْنِ كَلْدِي وَدِي جَانَلَرِي أَوْلُ نُوْرِي عَالَمِدُنْ بُو تِنَلَرِ قِرْ أَوْ لَعِيْنَهْ
 نُورِ مَكْدُنْ فَايْدَهْ نَدَهْ وَكِرْ وَانْدُنْ أَيْرِ مَقْدُنْ حِكْمَتِ نَدْرْ وَقِيَامَتِ نُورِيَهْ
 كِرْ وَفِرْ مَقْدُرْ سِرْ نَدْرْ تَالِ جِيَوَانَلَرِ زَمْرِيْنِدُنْ قُرْ تِلْسِيْلِ أَوْلَادِ مِيلَارْ مَرْتَبَتَهْ
 اَيْرِ شِيْرْ أَوْلَا وَبُو كِتَابِ نَبِيَادِيْنِ بِشِ بَابِ أَوْ زَرَرْ وَضَعِ اَيْدَمْ بَابِ
 مَعْرِفَتِ نَفْسَهْ دُرْ بَابِ التَّائِيْدِ أَوْلِ وَلِجِبَدَهْ دُرْ بَابِ التَّائِيْدِ بَيَانِ
 فِطْرَتِ رُؤْحِ وَاحِدَهْ دُرْ بَابِ الرَّابِعِ بَيَانِ خَلْقَتِ نَسَانَهْ دُرْ بَابِ
 الْجَائِسِ بَيَانِ سُلُوكِ اَمْرٍ وَوُزْرَادَهْ وَبَوْمَقَالَتْ فَتُوحِيْكْ فِضْحِي مَحْرَمَهْ أَوْلَا
 سَطِيْنِدَهْ اَيْدِي سَتَهْ نَسَعْ وَثَمَائِمَاوْ اَعَانَتْ لَلَّهِ تَعَالَى اِنْمَائِمُو وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَي
 اِيْقَامِهْ اَلْبَابِ اَلْاَوَّلِ فِي مَعْرِفَتِ النَّفْسِ بِكَلِمَاتِ حَقِّهَا لِي اَدَمِ يَرْتَدِي عَقْلُ نَمِيْزِ

١٠٩

حَاضِرًا وَلِغَلِّ وَعَاقِبَتِكَ أَمْرًا حَمِيمًا فَكِرًا يَكْبَلُ وَيُؤَدِّ نَدِيَّتَهُ قَلْبًا
 وَخَصِيمًا وَيُخَوِّشُ ذَا بِلْكَلٍ وَهَيْشَةً أَيْحُوكِ وَطَائِفِي غَلِّ وَعَشِيدَانِ وَكَبِيرٍ
 عَجْبٍ وَحَسَدَدَانِ وَفِئَاقَدَانِ وَرِيَادَانِ أَرِي أَيْلِ كَلِّ وَدَائِمِ شَيْعَتِ أَمْرِيهِ
 قَائِمِ أَوْلِغَلِّ الشَّيْخِ فِي حَتْمِ الْكِتَابِ صَبُورًا وَلِغَلِّكَ بُولَاسِيْنَ طَرِيقَتِ
 صَوْدًا وَلِغَلِّكَ بَيْلَسِيْنَ حَقِيقَتِ طَوْلُودُ بُو كِتَابِ اِتِّجَارَتِ هِدَايَتِ
 أَلْكَرْعَقَلِّكَ وَارِيَهُ طَوْبُ نَصِيحَتِ

وَأَجْبِدْ لَوْلِيَّتِهِ وَالصَّلَاةَ عَلَى نَبِيِّهِ

تمت بحمد الله حسين التويجى حجازى اولغرى شهر ذالقعده

سنه اربع وثمانين وتسعماء

١٠٢٤

رحمة الله على المبرورين

كاتبه

Agah Sirri Usvend